

Tweemaandelijkse Periodiek
Publication bi-mensuelle

89 ste jaargang - nr. 3/4 – mei-aug. 2023
89 me année - n° 3/4 - mai-août 2023

België-Belgique
P.B. - P.P.
3511 KERMT
8/4738
Erk.Nr. P 608580

DE BELGISCHE WATERSLAGER

Orgaan van de / Organe de la
**Koninklijke Belgische Federatie
van Kanarielifhebbers
Belgische Waterslager**

K B F K

**Fédération Royale Belge
pour Amateurs de
Canaris Malinois**

Aangesloten bij de / Affilié à la

B O U

Belgische Ornithologische Unie

C O M

Confédération Ornithologique Mondiale

KBFK officiële website

www.dbws.be

Alle betalingen KBFK

BE98 9791 6664 5193

GESTICHT
FONDÉE

in/en 1905

Verantwoordelijke uitgever en redactie / éditeur responsable et rédaction
benny.uittebroek@gmail.com

Indien adres onjuist, terug aan / En cas d'adresse inexacte, à retourner à
Uittebroek Benny, Hertog van Brabantlaan 5, 3400 Landen

dé dierspedaazak
in en rond St-Truiden!

TRUDO BIRD
ALLES VOOR UW HUISDIER

Alles voor uw hond, kat, knaagdier,
vogels, konijnen, reptielen
(ook voedseldieren)

Specialist vogelbenodigdheden

Ruim aanbod vogels,
knaagdieren en reptielen

ruime keuze
de beste prijzen!

iedere zondag open!

van 9u tot 12u
maandag en feestdagen gesloten

Luikersteeweg 28/001, Sint-Truiden, www.trudobird.be • 011 68 19 68

Hoebregts BVBA

Klein-Gelmenstraat 12
3870 HEERS
België
011/48.18.88

MA - VR: 9h00 - 12h00 / 13h00-17h30
ZA: 9h00 - 12h00

ALGEMENE RINGENFABRIKANT

C O D I T E C H

Krommebeekstraat 24 - 8930 Menen

Tel. +32 (0)470 10 27 66

www.coditech.be

info@coditech.be

**Trekt dan, waarde Liefhebbers en
Lezers, vermaak en voordeel uit my-
nen arbeid; kiest 'tgeen u aenstaet en
van nut kan zyn, en vaert wel.**

Trek dan, waarde liefhebbers en lezers,
vermaak en voordeel uit mijn arbeid;
kies 't geen u aanstaat en van nut kan zijn,
en vaart wel.

F. V. W I C K E D E.

1750.

B. Uittebroek

2023

K B F K

Statutaire ledenvergadering

Zondag 17 september 2023 om 9.00 uur

in het lokaal **Ludwinahuis**
Zellaerdreef 2 te **2820 Bonheiden**

Dagorde

- Verslag en opvolging van de vorige vergadering (18-06-2023)
- Briefwisseling
- Definitieve wedstrijdkalender
- Bestelling wedstrijdbenodigdheden
- Prijs van de lidgelden en ringen
- Allerlei
- Het woord aan de leden

**Hierbij nodigt het bestuur
alle leden uit aanwezig te zijn**

Verslag algemene ledenvergadering van zondag 18-06-2023 onder leiding van voorzitter Benny Uittebroek

- Aanwezig: KMK Bonheiden / KZSW Wijnegem / KWL Lummen
- Afwezig/verontschuldigd: GWK Genk / KBW Balen / LZH Halen / LW Leuven
- Bestuur: Benny Uittebroek, Benny Gillard en Luc Vermincksel

Om iets na de negenen verwelkomt onze voorzitter Benny de aanwezige leden - Wijnegem (3), Bonheiden (3) en Lummen (1) - en betreurt de opnieuw zwakke opkomst. Men kan zich de vraag stellen of deze ledenvergaderingen nog opportuun zijn (hoofdzakelijk deelt het hoofdbestuur informatie mee en dit kan ook via email) maar het persoonlijk contact op die vergaderingen is evenwel niet vervangbaar. **Hopelijk zijn alle clubs weer vertegenwoordigd op de volgende ledenvergadering.**

I. Terugblik op ons **KBFK-feest**

De voorzitter kan alleen maar het gevoel van de deelnemers verwoorden, namelijk dat dit een zeer geslaagd feest was en hij wenst dan ook iedereen oprecht te bedanken die aan dit welslagen heeft meegewerkt, inzonderheid ondervoorzitter en feestbestuurder Benny en Richard voor de opmaak van de klassementen.

Ook al in de agenda te noteren: volgend jaar zal ons feest doorgaan op **24/03/2024**

II. Verslag van de **vorige vergadering**

Zonder opmerkingen wordt het verslag als dusdanig goedgekeurd; wij **onthouden**:

** In stam/serie moeten de 4/2 vogels dezelfde grondkleur hebben, geel of wit. Er worden geen uitzonderingen toegestaan. Afwijkingen worden buiten wedstrijd gezet of gediskwalificeerd.

** In het open stelsel zal het in- en uitkooien gebeuren tussen 18h30 en 20h30 zodat, bij het uitkooien, de uitspraak ten laatste om 20h30 kan aanvatten en iedereen die dat wil ten laatste om 21h op weg naar huis kan zijn.

** Het inkooien zal gebeuren in de volgorde van het nummer dat aan de inbrenger zal worden overhandigd bij aankomst in het lokaal (om een vlot verloop te waarborgen).

** Kooinummers moeten buiten het zicht van de inbrenger worden aangebracht om alle insinuaties te vermijden.

III. Briefwisseling

1) De voorzitter werd via email vanwege KZSW op de hoogte gebracht van het feit dat Jonas Huyghen, stam 165, een deel van zijn KBFK-ringen verkoopt aan Bart Van Besauw; KZSW vraagt zijn uitsluiting uit de KBFK.

De voorzitter leest vervolgens de gevoerde correspondentie voor, met zowel KZSW als Jonas Huygen en herinnert iedereen er aan dat:

- Ringen strikt persoonlijk zijn en een bewijs zijn van eigen kweek
- Wanneer persoonlijke ringen door een andere persoon worden gebruikt dit als een bedrog moet worden beschouwd, daar de basisregel – eigen kweek – niet wordt gerespecteerd.

Daar een schending van dit principe onaanvaardbaar is, wordt de betrokken persoon dan ook gesanctioneerd gaande van:

- Totale uitsluiting door schorsing binnen de KBFK met als gevolg schorsing voor alle binnen de BOU aangesloten federaties
- Het intrekken van het lidmaatschap binnen de KBFK
- Het verbod van deelname aan de wedstrijden voor stam 165 met ringen van 2023.

De aanwezige leden bespreken dit met de nodige ernst en komen gezamenlijk tot het **besluit om het lidmaatschap van Jonas Huygen (stam 165) in te trekken.**

2) Voorzitter Benny heeft als volgend agendapunt de voor hem onaangename en laakbare e-mails die hij vanwege Jos Boes mocht ontvangen en waarbij hij uitdrukkelijk meedeelt dat hij hiermee niet alleen erg verveeld zit maar de e-mails ook erg kwetsend vindt en de vraag stelt, welk passend gevolg hieraan gegeven moet worden.

Als voorbereiding op een debat, leest hij de e-mails van Jos Boes van 1 en 22 april 2023 voor, waarna hij zich terug trekt uit de vergadering opdat het overleg tussen de leden in alle sereniteit en objectiviteit kan gebeuren.

De aanwezige leden vinden de steeds terugkerende kritiek van Jos op het hoofdbestuur en inzonderheid op de voorzitter, niet alleen ongepast maar ook dat deze de sfeer van kameraadschap en van onderlinge samenhang in het gedrang brengt. De vraag is of Jos Boes met die houding nog kan functioneren binnen de KBFK.

Alle elementen worden overlopen en er wordt openlijk van mening gewisseld tussen de leden onderling en met de 2 overige bestuursleden.

Uiteindelijk wordt de beslissing genomen om Jos Boes nog een **allerlaatste kans** te geven maar **onder strikte voorwaarden**, nl

- Geen enkele provocatie zal nog worden aanvaard
 - Een houding aannemen waaruit respect blijkt voor de voorzitter Benny als voor het hoofdbestuur
 - Een openlijke en schriftelijke erkenning van Benny Uittebroek als voorzitter KBFK en van erkend keurmeester is zeker op zijn plaats
 - Het afzien van medewerking aan de organisatie van een wedstrijd
- Bij niet-naleving van deze voorwaarden zal Jos Boes onmiddellijk als KBFK-lid worden geschorst. De vergadering verzoekt ondervoorzitter Benny Gillard ook om, in zijn hoedanigheid van voorzitter van de Leuvense Waterslager, Jos Boes op de hoogte te brengen van deze beslissing.

IV. **Vacante functies** in het hoofdbestuur

Daar er geen kandidaturen zijn binnengekomen, blijft alles bij het oude, tot zichtbare tevredenheid van de aanwezige leden.

V. **Financieel verslag - budgetcontrole**

Penningmeester Benny overhandigt elk aanwezig lid een overzicht van de financiële rekeningen en in het bijzonder:

- een overzicht van de inkomsten, hoofdzakelijk bestaande uit de ontvangen lidgelden en bestelling ringen (655 euro minder dan verleden jaar) en sponsering (ook minder dan verleden jaar)
- een overzicht van de uitgaven; de kosten gaan ook in stijgende lijn daar de KBFK, om zoveel mogelijk de clubs te ondersteunen opdat ze zeker nog een wedstrijd kunnen organiseren, zelf deze kosten ten laste neemt, denk maar aan de terugbetaling van de keurderskosten, de huur van de kooien en het materiaal van de open wedstrijden, de huur van het lokaal gebruikt voor de ledenvergaderingen en dit bovenop de gebruikelijke kosten.

Uit beide overzichten blijkt dat er een tekort in 2023 was van ongeveer 2200 euro. Het hoofdbestuur heeft beslist dit tekort als verlies in te calculeren daar de financiële buffer dit nog toelaat.

Evenwel zijn de vooruitzichten niet rooskleurig (geen vooruitzichten op bijkomende inkomsten + geen vermindering te verwachten van de uitgaven) en dient er overwogen te worden dit structureel verlies op te vangen door een verhoging van de lidgelden of de prijs van de ringen of beide. **Wees hierop voorbereid !!!**

In dit opzicht deelt voorzitter Benny mee dat er 1090 ringen minder werden besteld in 2022 t.o.v. 2021 en ook in 2023 zijn er 715 ringen

minder besteld geweest, waardoor ook uiteraard minder inkomsten werden gegenereerd. Het hoofdbestuur drukt wel haar wens uit om een sterke financiële buffer te behouden en dit om de realisatie van haar toekomstige doelstellingen te vrijwaren.

VI. Voorlopige speelkalender

De voorzitter overhandigt elke aanwezige club een voorstel tot de wedstrijdkalender, met de dringende oproep dat elke club deze op onze officiële website nakijkt betreffende alle details van hun wedstrijd(en). Hij doet tevens een oproep tot kandidaatstelling voor de organisatie van het BOU-kampioenschap “gesloten”.

VII. Allerlei

Vogelgriep

België herwint internationaal zijn ziektevrije status; belangrijk voor de export en waardoor het verhandelen van in gevangenschap levende vogels, uitgezonderd pluimvee, is toegestaan zonder bijkomende bepalingen.

Vergadering BOU

Ondervoorzitter Benny heeft de laatste statutaire vergadering bijgewoond en laat opmerken dat de administratieve formaliteiten om deel te nemen aan een buitenlandse wedstrijd (o.a. het wereldkampioenschap in Spanje) aanzienlijk verscherpt zijn, alsook de sancties bij niet-naleving.

Later hierover meer daar de exacte formaliteiten nog niet volledig bekend zijn.

VIII Rondvraag – het woord aan de leden

Geen bijkomende vragen, opmerkingen of bedenkingen, tenzij Luc Vermincksel die meedeelt dat Louis Meeusen gevierd is geweest voor zijn 50 jaar lidmaatschap als OMJ keurmeester en hij mocht hiervoor een zilveren medaille ontvangen. Dikke proficiat aan Louis Meeusen !

De voorzitter sluit dan ook iets na 12h deze vergadering af en wenst iedereen een behouden thuiskomst toe en een prettige vakantie.

De verslaggever,
Benny Gillard

KBFK actieve stamnummers 2023

Gelieve ons eventuele fouten en/of wijzigingen in uw gegevens mede te delen via benny.uittebroek@gmail.com. Dank bij voorbaat.

GWK | Thoelen Tom **KBF3** | Daalstraat 12 | 3630 Maasmechelen | 089 20 69 45
GWK | Uittebroek Benny **KBF38** | Hertog van Brabantlaan 5 | 3400 Landen | 011 88 37 45
GWK | Ali Oglu Haantis **KBF98** | An der Ohlingsmühle 14 | 53127 Bonn - Duitsland | 0049 228 25 01 07
GWK | Karaipek Mehmet Ali **KBF109** | Erasmusstrasse 9 | 40223 Düsseldorf - Deutschland |
GWK | Libot Georges **KBF205** | Daalstraat 16 | 3600 Genk | 089 35 92 09
GWK | Cakmak Yalcin **KBF267** | Niederheinstrasse 4-b | 40474 Düsseldorf - Duitsland |
GWK | Lombardo Guisepppe **KBF275** | Rue General Leman 19 | 4430 ANS | 0497 71 18 01
GWK | Hatzi Ali Noran **KBF276** | An der Ohlingsmühle 18 | 53127 Bonn - Duitsland |
IND | Huygen Guy **KBF68** | Krimveldweg 19 | 2980 Halle - Zoersel | 03 383 48 01
IND | Huygen Jonas **KBF165** | Krimveldweg 19 | 2980 Halle - Zoersel | 03 383 48 01
KBW | Eelen Theo **KBF54** | De Spruiten 47 | 2490 Balen | 014 31 16 25
KBW | Ploeger John **KBF152** | Verhoevenstraat 11 | 5575 Luyksgestel - Nederland | 0031 497 84 05 81
KBW | Peeters Ivan **KBF255** | Kabinestraat 27 | 2431 Laakdaal | 014 84 87 60
KBW | Hillen Willy **KBF283** | Bennekensstraat 24 | 2430 Laakdal | 014 86 69 03
KBW | Vuegen Ludo **KBF309** | Schans 20 | 3980 Tessenderlo |
KBW | Weynen Jean Marie **KBF326** | Beekstraat 10 | 3945 Kwaadmechelen Ham |
KBW | Sysmans André **KBF378** | Heidestraat 65 | 2330 Merksplas | 014 63 41 66
KBW | Smeyers Gerard **KBF445** | Schepsmolenstraat 1 | 2490 Balen | 0479 64 32 20
KBW | Penasse Jos **KBF497** | Nieuwedijk 11 | 2480 Dessel | 014 37 91 42
KBW | Dillen Frans **KBF528** | Zandstraat 59 bus 5 | 2980 Zoersel | 0496 75 63 77
KMKB | Verrept Frans **KBF7** | Putsesteenweg 205 | 2820 Bonheiden | 0474 40 98 05
KMKB | Jarboui Hicham **KBF45** | Avenue du Globe 243 | 1180 Brussel - Ukkel | 0476 75 78 16
KMKB | Van Genechten Theo **KBF55** | Wavervelden 55 | 2861 O.L.V.-Waver | 0495 38 98 84
KMKB | Wuyts Kris **KBF71** | Kappellevelden 31 | 2580 Putte | 0475 66 94 55
KMKB | Goossens Fred **KBF89** | Krapstraat 85 | 9255 Buggenhout | 0499 52 93 87
KMKB | Van Aerschot Roger **KBF138** | Hoge weg 95 | 3118 Werchter | 0473 97 26 21
KMKB | Van Aerschot-Beken Roze Marie **KBF224** | Hogeweg 95 | 3118 Werchter |
KMKB | De Haes Freddy **KBF245** | Venstraat 37 | 2580 Putte | 0476 35 75 14
KMKB | Dekens Leo **KBF262** | Muilshoek 61 | 2860 St. Katelijne Waver | 015 31 68 14
KMKB | Claes Louis **KBF277** | Grensstraat 45 | 3140 Keerbergen | 015 73 00 02
KMKB | Bockhuyt Marc **KBF292** | De Dries 8 | 3130 Begijnendijk | 0499 31 92 80
KMKB | Ahaggan Mohamed **KBF327** | Rue de la Bougie 19 | 1070 Anderlecht |
KMKB | De Haes Danny **KBF358** | Hogerheide 21 | 2860 St.Kat.Waver | 015 55 23 98
KMKB | De Haes Jan **KBF689** | Hogerheide 21 | 2860 St.Kat.Waver | 015 55 23 98
KWL | Samanci Burhan **KBF36** | Langenbergerstrasse 222 | 42551 Velbert - Deutschland |
****KWL** | Recep Kaynak **KBF188** | Onafhankelijkheidslaan 2 | 3600 Genk | 0484 84 38 03
KWL | Bayri Abdellah **KBF200** | Stenenkruisweg 38 | 3520 Zonhoven | 0485 17 64 78
****KWL** | Vanschooren Herwig **KBF232** | Bovenstraat 2 | 3550 Heusden - Zolder | 0496 75 27 50
KWL | Civelek Alaattin **KBF249** | Heidriesstraat 37 | 3600 Genk | 0484 51 48 22
****KWL** | Beutels Leon **KBF250** | Morgenstraat 9 | 3560 Lummen | 011 42 31 50

KWL | Sertaç Ergül **KBf295** | Friedrich Ebert Strasse 111 | 41236 Mönchengladbach - Duitsland
 I 00491575 / 50 30 898
KWL | Vandevordt Patrick **KBf303** | Streekveldstraat 25 | 3850 Kozen | 0497 90 76 55
KWL | Sterken Nancy **KBf320** | Zepperenweg 111 | 3800 Sint-Truiden | 0493 97 93 43
KWL | De Laere Geert **KBf321** | Watervlietstraat 31 | 8310 Brugge | 0498 11 69 57
KWL | Kubilay Baloglu **KBf322** | Deutz-Mülheimer Str. 22-24 | 50679 Köln - Deutschland |
KWL | Korhan Pere **KBf324** | Schuttershof 17 bus 11 | 3550 Heusden-Zolder | 0493 34 96 41
KWL | Vanschooren Ferre **KBf401** | Bovenstraat 2 | 3550 Heusden-Zolder |
KZSW | Bastiaensen François **KBf5** | Beukenlaan 2 | 2110 Wijnegem | 0494 15 99 89
KZSW | Meeusen Louis **KBf22** | J.B.Pittoorsstraat 55 | 2110 Wijnegem | 03 353 87 62
KZSW | Van Dijk Georges **KBf23** | De Neufstraat 14 | 2100 Deurne | 0478 40 49 74
KZSW | Vermissen Marc **KBf34** | Marktplein 11 b 1 | 2110 Wijnegem | 0485 65 11 30
KZSW | Hemgenbergs Eddy **KBf95** | Koerspleindreef 91 | 2950 Kapellen | 03 605 01 27
KZSW | Meeusen Walter **KBf123** | De Wijngaardstraat 40 | 2110 Wijnegem | 03 354 17 28
KZSW | Van Looveren René **KBf231** | Groot Veerle 29 bus A | 2960 Sint-Lenaarts |
 0477 75 82 99
KZSW | Permentier Guido **KBf238** | Duivenstraat 41 | 2550 Kontich | 0471 77 89 44
KZSW | Vermincksel Rania **KBf274** | C. Verstraetenstraat 12 | 9150 Bazel |
KZSW | Permentier Kevin **KBf298** | Duivenstraat 41 | 2550 Kontich | 0471 77 89 44
KZSW | Verheggen Koen **KBf313** | Stadswaag 2 bus 21 | 2000 Antwerpen |
KZSW | Van Ginneken Jozef **KBf325** | Kinderwelzijnstraat 49 | 2920 Kalmthout | 0494 64 00 55
KZSW | Vermincksel Luc **KBf369** | C.Verstraetenstraat 12 | 9150 Bazel | 0475 37 63 05
KZSW | De Mol Jan **KBf395** | Lobroeken 20 | 3191 Hever | 0472 66 52 28
KZSW | Bastiaensen-Vorsselmans Annie **KBf459** | Beukenlaan 2 | 2110 Wijnegem
KZSW | Van Uffelen Herman **KBf606** | Merellaan 26 | 2520 Ranst | 03 485 54 28
LW | Boes Jos **KBf4** | Reinpadstraat 44 L 1 | 3600 Genk | 0474 42 03 37
LW | Raeymaekers Richard **KBf15** | Tildonksesteenweg 140 | 3020 Herent | 0478 30 19 47
LW | Gillard Benny **KBf17** | Speelberghof 1 | 3090 Overijse | 02 687 48 34
LW | Leys Johan **KBf127** | Veeweide 30 | 3060 Korbeek-Dijle (Bertem) | 016 47 19 12
LW | Bursens Rudi **KBf129** | Elizabethlaan 65 | 3200 Aarschot | 016 56 76 31
LW | Schrooten Theo **KBf135** | Veulenstraat 22 | 3870 Heers | 011 48 40 36
LW | Stillaert Stijn **KBf247** | Weterbeekstraat 30 | 3360 Bierbeek | 0485 27 26 90
LW | Leys Ivo **KBf294** | Achturenstraat 35 | 3010 Kessel - Lo | 016 26 02 28
LW | Devos Marie **KBf296** | Jozef Deveusterlaan 5 | 3010 Kessel-Lo |
LW | Vanden Bosch Raymond **KBf318** | Kerkeveld 74 | 3053 Haasrode | 0478 74 28 95
LW | Goddeeris Boudewijn **KBf319** | Langeheidestraat 72 | 3040 Ottenburg |
LZH | Pans Danny **KBf40** | Linkhoutstraat 177 | 3560 Lummen | 0498 93 96 35
LZH | Deboodt Benny **KBf44** | Dorre Eikstraat 31 | 2550 Kontich | 0475 22 99 16
LZH | Van Ostaeyen Louis **KBf126** | Driehoekstraat 41 | 2244 Zandhoven | 0476 20 34 82
LZH | Bungeneers Alex **KBf144** | Dreefstraat 32 | 3540 Herk-de-Stad | 013 46 14 51
LZH | Bottin Eric **KBf202** | Rue de Voutenay 629 | 4870 Trooz | 0474 30 04 16
LZH | Vanhaekendover Roger **KBf226** | Glabbeekstraat 114 | 3450 Geetbets | 011 58 80 02
LZH | Knaepen Gert **KBf297** | Mierhoopweg 8 | 3850 Nieuwerkerken | 0477 40 44 94
LZH | Vanschoonbeek Steven **KBf590** | Kapelstraat 17 | 3570 Terkoest - Alken | 011 72 90 83 /
 0497 12 16 19
LZH | Vanschoonbeek Valère **KBf627** | O.L.V. straat 104 B1 | 3570 Terkoest - Alken |
 011 25 00 75 / 0494 84 72 76

De essentie van kanariezangcultivering

Deze essentie, dat waar het om gaat, de kern, het wezenlijke van de cultivering of het veredelen en verfijnen van kanariezang, illustreerde Hans Duncker, in 1922, op bijzonder helder wijze met zijn ingenieuze interpretatie van hoe de roller kanaries van Karl Reich hun nachtegaalzang verwierven.

Hans Duncker (links) en Karl Reich in de late jaren 1920

Duncker's verklaring, op basis van het aangeboren imitatietalent van de kanarie, voor hoe de nachtegaalkanaries van Karl Reich hun zang verwierven, was toen zeer nieuw. Hij concludeerde dat Reich niet had geselecteerd op vogels met de genen voor nachtegaalzang, zoals Reich zelf veronderstelde, maar in plaats daarvan onbewust had geselecteerd op die vogels die de nachtegaalzang konden leren (door imiteren) van nachtegalen en van nachtegaalkanarie voorzangers. Een subtiel, maar belangrijk verschil, en een verklaring die volledig in overeenstemming was met een Darwinistische / Mendeliaanse kijk op evolutie.

Omdat de heer Reich altijd die kanaries voor de fok selecteerde die het beste de nachtegaalzegang *reproduceerden*, is het mogelijk dat hij de individuen met het beste aangeboren imitatietalent voor nachtegaalzegang selecteerde en deze zuiver fokte door deze selectiewijze voort te zetten op de volgende generaties.

Hans Duncker
op 32-jarige leeftijd in 1913

Ernst Karl Reich
1995 – 1970

Hans Duncker (1881-1961) is een van de eerste vogelgenetici, maar hij bleef weinig bekend. Hij volgde een opleiding tot bioloog, promoveerde in 1905 aan de Universiteit van Göttingen en werd daarna leraar op een middelbare school in Bremen, waar hij de rest van zijn leven verbleef.

In Ernst Ehlers (1835-1925) vond hij een mentor en begeleider in zijn afstudeerscriptie. Ehlers was bovendien een goede vriend van Ernst Haeckel, in die tijd Duitslands grootste popularisator - sommigen zouden nu zeggen vulgarisator - van Darwins ideeën. Het was ongetwijfeld via Ehlers en indirect via Haeckel, wiens populaire werken over evolutie bestsellers waren in Duitsland gedurende het eerste decennium van de twintigste eeuw, dat Duncker een overtuigd Darwinist werd.

Duncker ontmoette Karl Reich, die als eerste opnames maakte van vogelzang en bekend stond om het creëren van een stam kanaries die nachtegaal zongen, in augustus 1921 toen Duncker 40 was en Reich 36. Reich, die in Bremen een familiebedrijf in ijzerwaren had, was gefascineerd door vogels en kweekte al roller kanaries sinds hij nog een jongen was. In de Duitse kanariefokkerswereld van die tijd had bijna geen enkele andere gebeurtenis in de afgelopen jaren zoveel opschudding veroorzaakt als de kanaries van de heer Reich uit Bremen op de keurmeestersconferentie van Cassel in januari 1922. De genoemde Bremer, fokker van edele roller kanaries was er na jaren van inspanning in geslaagd om door middel van zangkruising, de zang van de nachtegaal zo sterk in zijn kanaries in te prenten dat de nachtegaal zelf als voorzanger niet meer nodig was voor de verdere kweek en dit met volledig behoud van de nachtegaallied.

Uit de kweekadministratie van Karl Reich (J.A. Plokker)

In 1911 kweekte Karl Reich, uit zijn stam Seifertse harzer-rollers een man die hem opviel door zijn krachtige en geslagen lied. Reich noemde de vogel daarom 'Bär' (Beer, red.). Hoewel de vogel geen noot van het nachtegaallied zong, associeerde Reich de zang van 'Bär' wel met dat van de nachtegaal. Met 'Bär' had Karl Reich, in zijn ogen, de ideale kanarieman die hem inspireerde om een stam als nachtegalen zingende kanaries te gaan kweken. Maar hij had voor 'Bär' geen geschikte pop. Hij durfde namelijk geen pop van zichzelf te gebruiken, omdat hij bang was dat het zachte lied van zijn eigen vogels door de pop zou worden doorgegeven. In 1911 adverteerde hij dan ook in diverse tijdschriften met het verzoek aan hem vogels te verkopen uit een stam met een bijzonder sterk geslagen lied, maar zonder nachtegaaltoeren. Uit deze vogels kweekte hij in 1912 een pop die hem voor 'Bär' geschikt leek: een sterke, groenbonte, pop met een uiterst krachtige lokroep. In 1913 werd deze pop aan 'Bär' gepaard.

In 1913 kweekte Karl Reich uit dit koppel twee mannen en een pop. Speciaal voor de kweek van zijn nachtegaalzangers had Reich een achterkamer gereserveerd. Daarin broedde hij uitsluitend met de voor de opbouw van z'n stam geselecteerde kanaries, buiten het gehoor van kanariemannen. De enige vogelzang in deze ruimte kwam van de afzonderlijk gehuisveste nachtegaal. Van de twee in 1913 gekweekte mannen bleek er maar één bruikbaar: 'Bär-zoon 1'.

Gedurende het traject met de doelgerichte kweek van nachtegaalzangers, waarmee hij in 1911 begon, perfectioneerde Reich ook de voorzang met nachtegalen.

In feite had Reich, in de voorgaande jaren, twintig verschillende zangvogels gescreend als mogelijke leermeesters voor zijn jonge kanaries, en hij had besloten, zoals vele eerdere vogelzangliefhebbers voor hem, dat de nachtegaal de beste zang had.

Een bijzonder probleem dat Reich ondervond bij het gebruik van de nachtegaal als leermeester voor zijn jonge kanaries was dat ze maar een kort zangseizoen hebben, en dus ophielden met zingen voordat de jonge kanaries het lied volledig hadden geleerd. Hij loste dit op door de timing van de rui van de nachtegaal en daarmee dus ook zijn hormonale ritme aan te passen, volgens een veel eerder beschreven methode (Anoniem 1754) die het dag/licht-nacht/donker ritme kunstmatig aanpast naar een korte dag en een lange nacht waardoor de nachtegalen in de rui komen, waarna ze opnieuw beginnen zingen.

Reich gebruikte ook zijn eigen opnames van nachtegalen om zijn kanaries zangopleiding te geven, hoewel hij de voorkeur gaf aan echte vogels.

In 1913 was Karl Reich nog niet zo ver dat hij zelf nachtegalen kweekte en hun zangperiode kon manipuleren. Hij beschikte daarom voor 'Bär-zoon 1' over nog maar één nachtegaal als voorzanger en ook nog voor een beperkte periode. Mogelijk heeft Reich de voorzangperiode uitgebreid door op zijn grammofoon langspeelplaten af te spelen met daarop de zang van een nachtegaal, die hij zelf had opgenomen. 'Bär-zoon 1' zong uiteindelijk een kanarielied waarin duidelijk de invloed van de voorzang van de nachtegaal te bespeuren viel. Voor Reich was dit voorlopig voldoende om hem voor de vervolgekweek in te zetten.

'Bär-zoon 1' koppelde Reich zowel aan zijn zuster als aan zijn moeder. Inmiddels gebruikte Reich ook voor het eerst genummerde vaste voetringen, waardoor zijn kweekadministratie een stuk overzichtelijker werd. Uit de paring van 'Bär-zoon 1' met zijn zuster kwam niets waardevols voort, maar uit die met zijn moeder wel, 'Bär-kleinzoon nr. 118'. Toen nr. 118 in 1916 werd geboren beschikte Reich inmiddels het jaarrond over zingende nachtegalen in zijn voor de kweek van nachtegaalzangers gereserveerde achterkamer. Alle jonge mannen kregen dus uitsluitend de voorzang van nachtegalen te horen, maar niet iedere jonge man nam hiervan evenveel over in zijn uiteindelijke lied. Reich selecteerde voor de kweek uitsluitend de mannen waarvan het lied het meest op die van de nachtegaal leek. 'Bär-kleinzoon nr. 118' sprak hem het meest aan. Zijn zang leek al veel meer op die van de nachtegaal dan die van zijn vader 'Bär-

zoon 1'. Voor de verdere kweek behield Reich de zusters van nr. 118. Naast veronderstelde erfelijke eigenschappen keek Reich bij de selectie van zijn kweekpoppen naar formaat, vitaliteit en een krachtige lokroep.

Nr. 118 werd aan een dergelijke pop gepaard en in 1918 werd 'Bär-achterkleinzoon nr. 225' geboren. Met deze 'achterkleinzoon' beschikte Reich over een kanarieman die over de typische eigenschappen van de nachtegaalzag beschikte. Ook bij andere mannen kon men horen dat ze louter voorzang van nachtegaleen hadden gehad, maar zij benaderden het niveau van nr. 225 bij lange na niet. Uiteraard werden de zusters van nr. 225 bewaard voor de vervolgekweek. Reich zette nu alle kaarten op nr. 225. In 1919 koppelde hij hem 30 keer aan in totaal 12 poppen met 72 jongen als kweekresultaat. Hieruit selecteerde hij vier kweekmannen om die in 1920 tegen 27 poppen te zetten. Het aantal mannen dat de nachtegaalzag in perfectie beheersten nam jaarlijks toe en deze vogels hoefde hij, na de bevruchting, niet meer buiten het gehoor van de jonge vogels te huisvesten. In 1921, tien jaar na de geboorte van 'Bär', besloot Reich uitsluitend zijn eigen kanaries als voorzangers te gebruiken en met de voorzang van nachtegaleen te stoppen.

In 1922 kweekte Reich met 17 kweekmannen en ca. 50 poppen. In het begin van de jaren '20 fokte Karl Reich ca. 350 jonge kanaries per seizoen. Reich was zich er terdege van bewust dat met zijn kweekmethode het gevaar van inteelt op de loer lag. Hij betrok daarom van collega kwekers poppen, die met de eigen mannen werden gekruist. Indien de jongen hiervan de toets der kritiek konden doorstaan werden ze voor de verdere kweek ingezet.

Reich was ervan overtuigd dat zijn kanaries het vermogen tot het zingen van de nachtegaalzag hadden geërfd omdat, zoals hij tegen Duncker zei, na enkele generaties, hij geen nachtegaalleraar meer hoefde te gebruiken en de zangkwaliteit van de vogels, richting nachtegaalzag, bleef verbeteren met elke volgende generatie. De leermeesters van de jonge kanaries waren nu volwassen mannelijke nachtegaalkanaries. Reich geloofde dat zijn kanaries die, tijdens hun leven, het vermogen dat ze hadden verworven om nachtegaal te zingen, erfelijk was geworden en aldus aan de nakomelingen doorgegeven werd.

Dit prikkelde de verbeelding van Hans Duncker, die sterk geloofde in Darwins natuurlijke selectie en vermoedde dat de interpretatie van Reich waarschijnlijk verkeerd was.

Van de heer W. Kluhs (Duitsland 1852-1925), destijds waarschijnlijk de meest erkende deskundige op het gebied van kanariezing, die zelf tijdens zijn lange leven de ontwikkeling van de kanariezing heeft meegemaakt, kreeg Hans Duncker schriftelijk de bevestiging dat de kanarie een aangeboren, erfelijk "talent voor imitatie" bezit. De kanarie heeft dit gemeen met vele vinken, waaronder de goudvink en de kneu.

Duncker verwijst in verband met dit imitatietalent ook naar het hoofdstuk over "Sprekende Kanaries" in het bekende boek "Der Kanarienvogel" van de gezaghebbende schrijver Dr. Karl Russ (1906, 11e druk).

Voorzang was dan ook de sleutel tot het succes van Karl Reich. Dat zijn kanaries zo snel als nachtegalen begonnen te zingen, is mede te verklaren doordat hij na de bevruchting de oude kanariemannen verwijderde en de jonge kanariemannen vanaf de geboorte uitsluitend nachtegaalzing te horen kregen. Karl Reich hield, wellicht intuïtief en zeker zonder onze huidige wetenschappelijk kennis, rekening met het imitatietalent van de kanarie en hoe kanaries hun lied leren.

Duncker's verklaring, op basis van het kanarie imitatietalent en de daaraan gekoppelde voorzang, voor hoe de nachtegaalkanaries van Karl Reich hun zang verwierven, was toen zeer nieuw.

Duncker kon niet terug vallen op bestaand wetenschappelijk onderzoek. Hem stond alleen de kweekadministratie van Karl Reich ter beschikking. Toen hij Reich's handelswijze nauwgezet had bestudeerd kwam hij tot de conclusie dat het succes van Reichs experiment te danken was aan de samenhang tussen imitatietalent, voorzang en selectie.

Hij concludeerde dat Reich niet had geselecteerd op vogels met de genen voor nachtegaalzing, zoals Reich zelf veronderstelde, maar in plaats daarvan onbewust had geselecteerd op die vogels die de nachtegaalzing konden leren (door imiteren) van nachtegalen en van nachtegaalkanarie voorzangers. Een subtiel, maar belangrijk verschil, en een verklaring die volledig in overeenstemming was met een Darwinistische/Mendeliaanse kijk op evolutie.

Aangezien de heer Reich altijd die kanaries voor de fok selecteerde die de beste nachtegaalzing reproduceerden, is het mogelijk dat hij rechtstreeks uit de populatie van zijn kanaries de individuen met de beste aangeboren imitatietalenten voor nachtegaalzing selecteerde en deze zuiver fokte door deze selectiewijze voort te zetten bij de opeenvolgende generaties.

Dat Duncker een eersteklas wetenschapper was, wordt het best geïllustreerd door zijn ingenieuze interpretatie en voor die tijd uiterst nieuwe, darwinistische/mendeliaanse verklaring van hoe Reich's kanaries hun nachtegaalzeggen verkregen.

Duncker was terecht tevreden met zijn ingenieuze (en vrijwel zeker correcte) uitleg, en hij schreef een opeenvolging van artikelen, in een reeks van verschillende magazines en wetenschappelijke tijdschriften, waarin hij de opbouw van de stam nachtegaalkanaries van Karl Reich beschreef en het ontstaan ervan verklaarde (Journal für Ornithologie oktober 1922, Kosmos 1922, nr. 5, Kanaria 1922, nr. 15, Gefiederte Welt 1922, nrs. 9, 10, 11).

Bronnen

Birkhead, Tim R., Karl Schulze-Hagen, Götz Palfner, *The Colour of Birds, Hans Duncker Pioneer Bird Genetiscist*. In: Journal of Ornithology, nr. 144, 253-270 (2003).

Birkhead, Tim R., *The red canary: the story of the first genetically engineered animal*, Phoenix, 2004, ISBN 978-0-7538-1772-8

Duncker, Dr. H. (Bremen), *Die Reich'sche Gesangeskreuzung (Nachtigall u. Kanarienvogel) eine 'erworbene' Eigenschaft*. In: Journal für Ornithologie, nr. 70, Jrg. 1922, Heft 4 (Oktober 1922).

Plokker, J.A., *Karl Reich & Hans Duncker, pioniers in het onderzoek naar de vererving van kanariezeggen*.

<http://80.115.67.180:8081/NZHU/Artikelen.html#Karl%20Reich%20&%20Hans%20Duncker>

Anoniem, *Aëdologia, oder Abhandlung von der Singenden Nachtigall*, 1754

Anoniem, *Aëdologie outraité du Rossignol, franc ou chanteur*, 1751

De essentie van de cultivering van goede waterslagerzeggen

Door die waterslagers voor de fok te selecteren die het beste de goede waterslagerzeggen van hun voorzanger(s) reproduceren, is het mogelijk de individuen met het beste aangeboren imitatietalent voor goede waterslagerzeggen te selecteren en deze zuiver te fokken voor de aanleg voor goede waterslagerzeggen door deze selectiewijze voort te zetten op de volgende generaties.

Nachtegaalkanaries of de prehistorie van de Belgische Waterslager

Naar J.A. Plokker, *Karl Reich & Hans Duncker, pioniers in het onderzoek naar de vererving van kanariezang.*

<http://80.115.67.180:8081/NZHU/Artikelen.html#Karl%20Reich%20&%20Hans%20Duncker>

De nachtegaalzangers van Karl Reich waren geen wereldprimeur, integendeel. Toen hij in 1911 het besluit nam een stam zangkanaries op te bouwen die als nachtegalen zouden zingen, waren kanariefokkers al 250 jaar druk doende om, met gebruikmaking van het imitatietalent van de kanarie, het nachtegaallied in kanariezang te integreren.

De populariteit van deze aloude traditie was in 1911 onder Duitse kanariekwekers overigens al enige decennia tot marginale waarden gereduceerd.

We moeten terug naar de jaren 1600 om het besluit van Karl Reich, een stam nachtegaalzangers op te bouwen, in zijn historische context te kunnen plaatsen.

De oudste pogingen om kanaries als nachtegalen te laten zingen, stammen hoogstwaarschijnlijk uit midden de jaren 1600. De door mij (Jaap Plokker, red.) gevonden oudste beschrijving van het kweken van kanaries en de voorzang van nachtegalen dateert van 1675 en betreft

The Epitome of the Art of Husbandry (1679(1), 1670(2))

Joseph Blagrave (1610-1679)

With NEW ADDITIONS (London 1675(3)),

SOME Further Additions Concerning Singing-Birds.

of

De belichaming van de kunst van de verzorging, teelt en fokkerij van gewassen en dieren (1679(1), 1670(2))

Joseph Blagrave (1610-1679)

Met NIEUWE TOEVOEGINGEN (London 1675(3)),

ENKELE Verdere Toevoegingen met betrekking tot zingende vogels

(van p. 53 tot p. 135 in de nieuwe toevoegingen)

(<https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A28324.0001.001/1:4?rgn=div1;view=fulltext>)

Uitvoerig, van p. 53 tot p. 73 of 1/4 van dit zangvogeldeel, gaat Blagrave in op het houden en verzorgen van nachtegalen. Hij steekt zijn bewondering

voor het nachtegaallied niet onder stoelen of banken. Zijn liefde voor de nachtegaalzag uit zich onder meer in het zelf houden en verzorgen van deze vogelsoort.

Blagrave besteedt in zijn boek maar liefst twintig pagina's aan het vangen van volwassen nachtegalen, het temmen van deze vogels, het met de hand grootbrengen van uit het nest gehaalde jongen, voermethoden, wat te doen wanneer de nachtegaal ziek wordt, enz.

De aanvulling over zangvogels, in de derde editie van 'The Epitome of the Art of Husbandry', is met name voor kanarieliefhebbers buitengewoon interessant. Het bevat, zover mij (Jaap Plokker, red.) bekend, de oudste uitgebreide verhandeling over het houden, verzorgen en fokken van kanaries met bovendien een beknopte beschrijving van hoe men toen in Duitsland kanaries pleegde te kweken.

Verscheidene auteurs, die na Blagrave komen, baseren zich volledig op Blagrave en veel van hun passages kan men letterlijk in zijn 'The Epitome of the Art of Husbandry' terugvinden.

Een paar passages uit het boek

Betreffende de kanarievogel. (p.107)

Deze vogel werd vroeger overgebracht van de Canarische Eilanden en is dus algemeen bekend onder die naam; maar de laatste jaren hebben we een overvloed van hun soort uit Duitsland laten komen, dus noemen we ze met de naam van het land, Duitse vogels; maar ik geloof dat de eerste oorspronkelijke vogels van de Canarische Eilanden zijn meegebracht.

De vogels die van de Canarische Eilanden zijn meegebracht staan bij ons niet meer zo in aanzien als vroeger, want de vogels die uit Duitsland zijn meegebracht, overtreffen hen ver in schoonheid en zang, de Duitse vogels hebben erg veel mooie slagen en toeren van de nachtegalen, waarvan ik hier zal uitleggen hoe ze die hebben gekregen.

Veel plattelandsbewoners kunnen een kanarie niet onderscheiden van een van onze gewone groene vogels, maar als ze ijverig zouden observeren hoe de bewegingen van zijn keel golven als hij zingt, zouden ze hem snel kunnen onderscheiden van elke andere vogel, ongeacht zijn kleur en bovendien is hij veel lustiger en heeft hij een langere staart.

Hoe een kanarievogel te kiezen en te weten wanneer hij een goed lied heeft. (p. 108)

Laat hem in de eerste plaats een lange vogel zijn, rechtopstaand, en niet gehurkt, maar sprankelend als een mus, levendig en vrijmoedigheid, niet

onderhevig aan angst.

Ten tweede moet de zang van de kanarie je aangenaam in de oren klinken. De één houdt van een vogel met een liefelijke zang, de ander van een vogel met een krachtig lied. Volgens mij houdt iedereen van een vogel die zijn lied lang aanhoudt. Je moet dus de vogel kiezen die je het best bevalt.

Ik adviseer alle mensen die van plan zijn om kanarie-eilandvogels, of Duitse kanaries, zo recentelijk genoemd, te kopen, om ze eerst te horen zingen, dan zullen ze er zeker van zijn dat ze zich niet laten misleiden, om een popje voor een mannetje te kopen.

Sommige van de mannetjes hebben ook weinig of geen zang om aandacht aan te schenken, dus doe er goed aan om hem alleen in een kooi te horen, zodat je in staat bent om iets van zijn zang te beoordelen voordat je je geld uitgeeft.

De meeste mensen zijn van mening dat de kanarie met de meeste variatie in tonen en de langste zangvogel de beste is, maar de meningen van de mensen verschillen naargelang de zang van de vogels.

Ten eerste zijn er mensen die de voorkeur geven aan een kanarie die zingt zoals een graspieper. Een tweede groep houdt van kanariezang die overeenkomt met die van de veldleeuwerik. Een derde keurt de kanarie goed die begint als een leeuwerik, en verder gaat op de noten van het lied van de nachtegaal; wat volgens mij, als hij het goed doet, een van de aangenaamste vogels ter wereld is.

Een vierde houdt van een vogel die een luid en uitbundig lied heeft, waarbij noch de variatie noch de lengte in acht wordt genomen, zodat hij slechts een lawaai in zijn oren maakt.

Dus sommigen houden van een kanarielied dat lijkt op dat van de graspieper, anderen geven de voorkeur aan de op de veldleeuwerik gelijkende kanariezang, bijna iedereen houdt van de nachtegaalzangers en een enkeling tot niemand houdt van kanariezang gelijkend op die van de vink.

Naast de uitgebreide (p. 107-->117) verhandeling over specifiek de kanarie vinden we elders in de beschrijving van de zangvogels, enige opmerkelijke zinsneden betreffende het houden en africhten van kanaries.

In het algemeen leven, volgens Blaggrave, de vogels met zachte bekken, de vruchten- en insecteneters dus, korter dan de zaadeters. Blaggrave rangschikt de kanaries onder de sterke vogels en weet te vertellen dat bij sommigen eigenaren kanaries wel 20 jaar in leven bleven.

Blagrave is in het bijzonder geïnteresseerd in vogels die je het lied van een andere zangvogel of een melodietje kunt aanleren. Dit zijn, in zijn ogen de meest waardevolle zangvogels om te houden.

Blagrave is niet zo gecharmeerd van de zang van de vink, omdat hij nauwelijks zijn lied varieert, zoals andere vogels wel doen. Uit het nest van de vink worden, volgens Blagrave, zelden jongen gehaald omdat het erg lastig is ze een wijsje of het lied van een andere zangvogel te laten zingen, wat bij de kneu en de kanarie wel lukt.

Blagrave laat een aantal vogels de revue passeren die je wel een wijsje en het lied van een andere vogel kunt aanleren.

Spreeuwen, indien heel jong bij de ouders vandaan gehaald, kun je leren een wijsje te fluiten, te laten spreken en ook kunnen zij het lied van een andere vogel imiteren door hem onder de vogel te hangen waarvan hij het liedje leren moet.

Ook de merel kan je, mits jong uit het nest gehaald, iets leren.

De goudvink kan je heel goed een wijsje laten instuderen door het hem regelmatig voor te fluiten.

Het roodborstje is bijzonder geschikt om een wijsje aan te leren en evenzo om te leren spreken, maar je moet ze altijd buiten het gehoor van andere roodborstjes houden.

De kanarie kan je, volgens Blagrave, bijna alles aanleren, als je hem maar jong bij de ouders vandaan haalt.

Ook de kneu kan je veel aanleren, als het maar niet te lang en te gevarieerd is.

De geëigende methode om vogels de zang van andere vogelsoorten aan te leren is, volgens Blagrave, om de leermeester in een kooi boven de kooi met de jonge vogel te hangen.

Tenslotte heeft Blagrave nog enkel tips voor de zangleermeester.

Als je een vogel een wijsje wilt aanleren, of het nu gebeurt door het met de mond voor te fluiten of met een fluitje, een 'flageolet', begin dan met een eenvoudig, niet te lang melodietje. Leer de vogel eerst één wijsje en dan, stuk voor stuk, de volgende. Houd hem geïsoleerd van andere vogels, want hij heeft de neiging welk vogelgeluid dan ook beter te onthouden dan een wijsje. Een algemene regel is dat je een vogel het meest kan aanleren wanneer je hem zo jong mogelijk bij de ouders vandaan hebt gehaald.

(Flageolet, (Fr.), een fijn- of hoogfluitje, een fluitje, waarop men de vogels leerde zingen; welk speeltuig echter thans, eene meerdere volmaking ondergaan hebbende, zelfs op concerten in aanmerking is gekomen.

In P. Weiland, *Kunstwoordenboek*, Rotterdam, 1824 eerste druk, red.)

Uit krantenadvertenties weten we dat in de jaren 1700 en 1800 ambulante vogelverkopers frequent de Nederlandse (en 'Belgische', red.) steden bezochten. De advertenties verstrekken ons informatie over hun handelswaar en uit welke gebieden ze afkomstig waren.

(Ambulante handel is de officiële term die gebruikt wordt voor huis-aan-huisverkoop, verkoop op de openbare weg, op openbare markten of op andere plaatsen of lokalen, red.)

Aanvankelijk kwamen ze uit Tirol, maar vanaf de jaren 1770 namen Saksische handelaren langzamerhand de ambulante kanariehandel over. In de jaren 1800 kwamen de reizende kooplui, die in Nederland (en België, red.) kanaries verkochten, vrijwel uitsluitend uit Saksen.

De ambulante vogelverkopers die in de jaren 1700 en 1800 Nederland (en België, red.) aandeden verkochten o.m. wijsjes zingende goudvinken, maar vooral kanaries.

In de eerste tientallen jaren van de jaren 1700 werden de kanaries in de advertenties vooral aangeprezen met hun kleur en lijkt zang een bijzaak. Later werden de zangkwaliteiten belangrijker. De meeste belangstelling ging toen uit naar kanaries met de 'nachttegaalslag'.

In het Nederlandstalige standaardwerk 'Kanari-Uitspanningen' van Frans van Wickede, waarvan de eerste druk in 1750 verscheen, start de auteur met de 'Namen en Oorsprong der Kanarivogels'. (Kanari-Uitspanningen mag begrepen worden als kanarie-ontspanningen; uitspanning of ontspanning als het tegengestelde van inspanning of werk, red.)

p. 1

Hetzekerst, 't geen daer van gezegt kan worden, is dat de Kanarivogels allereerst van de Kanarische Eilanden, gelegen onder de Dominatie van Spanje, overgebracht zyn, en deswegens Kanarivogels genaemt worden. De allereerste waren slegts enkel graeuw; doch wierden wel haest door de konst in allerly verwen verandert; te weten, die men binnenshuis voortteelde, als in Tirol, Zwaben, Beyeren, 't Neurenbergsche en daer omstreeks, hoewel men die Vogels ons thans ook in menigte uit Luikerland aenbrengt.

p. 2

In menigte dan worden die Vogels boven in 't land geteeld, alwaer vele menschen van de broey- en quekery leven; voorts, als zy zaadvast gemaakt zyn, opgekort, en twee of driemaal 's jaers, namelyk in den Herfst, allermeest in het begin van den Winter, en ook in de Lente door Zwabers, Zwartwallers en Tirollers, in een grote mars (door hun een kraeg genaemt)

tot ons overgebracht; en worden menigmael vier, ja vyf honderd van die Vogels in één kraeg gevonden; ook reizen zy met dezelve byna de gehele Waereld door, als Turkye, Rusland, Duitschland, Engeland, Schotland, Vrankryk, de Nederlanden enz.

p. 5

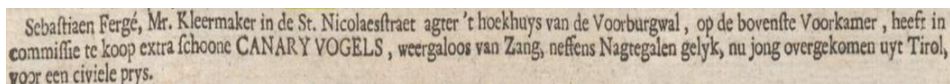
Nog ziet men in de Maenden Auguftus en September Luiker-Walen en Walinnen Kanarivogels veilen, die in het Luiksche en in Braband in de Kloosters geteeld worden, en zy zeer goedkoop geven; dog de meesten van deze zyn wyfjens, welke zy echter gaerne alle voor mannetjens verkopen.

Even verder laat de auteur er geen twijfel over bestaan van welke zangkanaries hij bijzonder gecharmeerd is.

p. 10

De Kanarivogels, die van een sterken en altoos vrolyken aerd zyn, lang en dikwils zingen, en zeer weinig stil zitten; slaende veelyds den Nachtegaels slag, ja meenigmael zeven of acht slagen op malkanderen doen, hunne wyfjens, als zy broeden, gestadig met hun zoetlydent gezang vermaken, haer altoos het eten op het nest brengen, en de jongen, zodra die uit zyn, voederen. Deze zyn zeer tamme en handelbare Vogels; zulks zy, wanneer men hun er toegewennen wil, uit de hand ja zelfs, uit den mond eten, en zyn dubbeld geld waardig, vermits zy de jongen, zonder in gevaer van sterven te zyn, opbrengen. Dit soort leert naer het Flageolet zeer wel fluiten, en voert het met een verhevener toon boven anderen uit. Weshalven men hun volmaakte Kanarivogels zoude kunnen noemen.

Een vergelijkbaar geluid klinkt uit de advertentie (1747) van Meester Kleermaker Fergé in de St. Nicolaesstraat te Amsterdam. Hij had 'uyt Tirol' overgekomen kanaries te koop, 'weergaloos van Zang, neffens Nagtegalen gelyk'.

Sebastiaan Fergé, Mr. Kleermaker in de St. Nicolaesstraet agter 't hoekhuys van de Voorburgwal, op de bovenste Voorkamer, heeft in commissie te koop extra schoone CANARY VOGELS, weergaloos van Zang, neffens Nagtegalen gelyk, nu jong overgekomen uyt Tirol, voor een civiele prys.

Advertentie in de Amsterdamsche Courant van 21 maart 1747. De advertentie luidt: 'Sebastiaan Fergé, Mr. Kleermaker in de St. Nicolaesstraet agter 't hoekhuys van de Voorburgwal, op de bovenste Voorkamer, heeft in commissie te koop extra schoone CANARY VOGELS, weergaloos van Zang, neffens Nagtegalen gelyk, nu jong overgekomen uyt Tirol, voor een civiele prys'.

Mathias Posch

Die Imster Vogelhändler

Löwenzahn

Tallos zijn de in de kranten van de jaren 1700 en 1800 geplaatste advertenties van buitenlandse ambulante vogelhandelaren die de door hen meegenomen kanaries aanprezen met de 'nachttegaalslag'. De regelmatig in advertenties opduikende aanbeveling 'bij de nagtegalen geleert' moest de aspirant koper er van overtuigen dat de zang van de te koop aangeboden kanaries die van de inheemse nachtegaal benaderde.

In het door Charles Reiche, voor zijn Amerikaanse lezers geschreven 'The Bird Fancier's Companion', kunnen we lezen dat de door Blagrave in 1675 beschreven methode om nachtegalen te gebruiken als voorzangers om kanaries de 'nachttegaalslag' aan te leren, midden de jaren 1800 in Saksen nog een veelvoorkomend gebruik was.

p. 14-15

De kanariezang werd vooral in Duitsland sterk verbeterd door ze groot te brengen in kamers waar andere vogels, zoals nachtegalen, boomleeuweriken, veldleeuweriken, enz., gewoonlijk werden gehouden. Door veelvuldig gebruik te maken van een kleine fluit of een ander instrument dat voor hen werd bespeeld, hadden de jongen voldoende gelegenheid om volledig opgeleid te worden. Ze namen een paar tonen van elke vogel in de buurt waar ze zich toevallig bevonden en door deze noten aangenaam te mengen, heeft de kanarie zo'n mooi en gevarieerd lied gekregen, dat elke familie doorgeeft aan haar nakomelingen.

Toen men vond dat het gecomponeerde lied van de kanarie voltooid was, werd het gebruik van andere vogels niet meer nodig geacht, omdat de jongen het nu van hun ouders leerden! Maar er werd veel zorg besteed aan het behouden van het meest aangename en gevarieerde lied, en ook aan het vermijden van alle valse en onaangename tonen, die de vogel, als hij ze hoort, zeer geneigd is op te nemen.

Om zulke mooie zangers te kweken moet de kweker zelf een goede keurmeester zijn; hij moet uitkijken dat hij niet met vogels met onaangename tonen kweekt; hij moet ook een paar van de allerbeste zangers apart in een kooi in het kweekhok houden, die de jongen zullen onderwijzen. Door de lange praktijk en de opgedane ervaring hebben de Duitse kwekers veel informatie kunnen verzamelen over de zangkwaliteiten van de kanaries en hun algemene verzorging. Dit is de reden dat de Duitse kanaries veel beter zingen dan alle andere.

Hoe het lied van de nachtegaalzangers in de jaren 1700 en 1800 heeft geklonken is waarschijnlijk nooit te achterhalen. Meermalen werden in

advertenties toeren genoemd waarin de aangeprezen kanaries uitblonken, zoals 'Nachtegaalslag', 'differente Rollen en Fluiten', 'Tjonken', 'Tjonkfluit', 'Holle fluit', 'Bellenrol', 'Waterrol', maar hoe het lied in z'n totaliteit klonk blijft de vraag. Het zal ongetwijfeld heel divers zijn geweest. Omdat voor de training van zangkanaries gebruik werd gemaakt van voorzang van nachtegalen veronderstellen we dat het lied van de betere nachtegaalzangers qua structuur en toeren veel herkenning vertoonde met het lied van de inheemse nachtegaal.

In een uit 1805 daterende publicatie van Kellner A.I. (Natuurlijke Historie der Kanarievogelen, p. 17. Amsterdam 1808. Oorspronkelijke titel: Naturgeschichte der Kanarienvogel. Leipzig, 1805, red.) beschrijft deze kanariekweker uit eigen ondervinding welke invloed de voorzang van nachtegalen op het uiteindelijke lied van kanaries kon hebben: 'Ik heb kanarie-vogels gehoord, die de melodij en den toon der nachtegalen volmaakt naarbootsten, zoo dat tusschen hen geen onderscheid was, alleen dat zij niet hunne sterkte bereiken konden'.

In de tweede helft van de jaren 1800 fokten Duitse zangkanariekwekers (Wilhelm Trute (1836-1889), Heinrich Seifert (1862-1932?)) vanuit de aloude nachtegaalzangers een zangkanarie met een zachter en rollender lied, de 'Edelroller'. Deze meer beschaafd klinkende zangkanarie won het al snel in populariteit van de 'hardere' nachtegaalzanger, die in Duitsland langzamerhand volkomen uit beeld verdween.

Getuige hiervan ook in 'De Kanarievogel' van J.H. Beekman, waarvan de eerste druk verscheen in 1895 en een vertaling was van het Duitse werk van de vermaarde kenner en auteur W. Böcker. Het verschijnt gedurende 83 jaar en behaalt in 1978 haar 16e druk. Geen enkel kanarieboek is zo lang uitgegeven.

p. 8-9

Het Harzer ras omvat de eigenlijke Edelzangers; de Harzer vogel onderscheidt zich van den gewonen kanarievogel alleen door zijn buitengewoon schoon gezang, waarin hij in hooge mate verschilt van het stamras en van de overige rassen van den cultuurvogel. Daarbij is dit ras vruchtbaar als bijna geen ander, en de jongen ervan vormen ook een belangrijk handelsartikel, zoowel voor het binnen- als voor het buitenland. Hetgeen in de volgende hoofdstukken behandeld wordt, betreft dan ook in de eerste plaats dit ras, dat de meeste toekomst heeft.

Bij DE ERVEN LOOSJE
Boekhandelaars, Ged. Oudegracht
is voorhanden:

De Hondenvriend
Geïllustreerd Handboekje
voor de verzorging en verpleging
van den Hond.
Prijs 90 Cents.

De Kanarievogel
Geïllustreerd Handboekje
voor de verzorging en de verpleging
van den Kanarievogel.
Prijs 90 Cents.
Beide werkjes naar het Hoo
duitsch door J. H. BEEKMAN BZ
zullen aan liefhebbers van Honde
en Kanarievogels zeker zeer welko
zijn. (997)

Afbeelding Haarlemsch Advertentieblad, 14 augustus 1895, pagina 4

Den hoofdzetel der kweeking van het Harzer ras vindt men sedert onheugelijke tijden in de eerste plaats te St. Andreasberg; van daaruit heeft zich de teelt in de laatste tientallen jaren naar alle deelen van Duitschland, ja, zelfs ver over de grenzen van dit land uitgebreid, ofschoon de kweeking in de niet-Duitsche landen van Europa over 't geheel van weinig beteekenis is. Indien één ras den naam van Duitsche kanarie verdient, dan moet dat bepaald het Harzer ras zijn.

Behalve in Den Harz wordt de Harzer edelzanger, zooals deze vogel veelal genoemd wordt, ook in prima kwaliteit in Berlijn, Dresden en andere Duitsche steden gefokt, terwijl Nederland in de laatste jaren ook fokkers heeft gekregen, wier producten met de in Duitschland gefokte zeer goed kunnen concurreeren.

De Harzer kanarie wordt in de provinciën Westfalen en Rheinland, alsmede

in Holland dikwijls Saksische kanarie genoemd, wat niet aan te bevelen is, daar het licht aanleiding geeft tot verwarring en misverstand. Of de benaming Tyroler zanger, welke men vroeger dikwijls hoorde, ook op dit ras betrekking heeft, of dat daaronder alleen die kanaries zijn te verstaan, welke in de jaren 1600 en 1700 door de bergwerkers van Imst in den handel zijn gebracht, is niet met zekerheid te zeggen; 't is echter zeker, dat er sedert onheugelijke tijden in Tyrol slechts weinig vogels meer gekweekt worden en van geringe waarde.

p. 26-27

De zucht van de kweekers om vogels met volkomen zuiver gezang voort te brengen, waarom zij vogels, die enkele fouten of slechts lichte toeren door hun gezang mengden, niet meer tot voorzangers gebruikten, heeft ten gevolge gehad, dat de zang in de laatste jaren aanmerkelijk aan zuiverheid heeft gewonnen, doch in rijkdom aan toeren, dus aan afwisseling, heeft verloren. Enkele toeren, die men voor 20 à 30 jaren nog dikwijls hoorde, zijn tegenwoordig geheel van het repertoire verdwenen; de tegenwoordige goede zanger zingt zuiverder dan de vroegere, doch is meer ééntonig.

Met betrekking tot het gezang verdeelt men de kanaries algemeen in nachtegaalslagers of „gluck”vogels, (gluck met den oe-klank), rolvogels (edelrollers) en kollervogels. De rolvogels worden weder onderscheiden in bas- (knar- of knor-), hol-, klingel- en „gluck”rollers, al naar dat de eene of andere toer de overhand heeft. (In 't Nederlandsch schrijft en zegt men gewoonlijk „kloek” voor het hier gebezigde „gluck”, wat we hier verder ook maar zullen doen).

De kloekvogels of nachtegaalslagers onderscheiden zich minder door lange rollen dan door enkele prachtige toeren, welke levendig aan het gezang van den nachtegaal herinneren, vanwaar ook hun naam; naar den dikwijls terugkeerenden kloektoon dragen zij den naam kloekvogels; komen zulke kloekpassages meermalen in hun gezang voor, dan noemt men ze dubbelslagers, en hebben ze slechts weinig kloektonen bij een overwegend rollergezang, dan noemt men ze kloekrollers.

De nachtegaalslagers hebben een vol orgaan; hun rollen zijn meestal kort en hun fouten sterk uitkomend; zij komen in hun gezang nog met dat van den wildling overeen, doch zijn toch als een veredeld ras te beschouwen, daar hun geheele lied door afwezigheid van alle sjappende tonen en wegens de grootere klankrijkheid een veel beteren indruk maakt. Wegens

die korte rollen en de zeer merkbaar voorgedragen fouten hebben zij in de laatste jaren meer en meer plaats moeten maken voor de zuivere rolvogels en beginnen zij tegenwoordig vrij zeldzaam te worden.

Nog zeldzamer misschien dan de nachtegaalslagers zijn in den laatsten tijd de kollervogels geworden. Deze zijn voor ongeveer een halve eeuw te Andreasberg bij toeval uit zuivere rolvogels ontstaan, werden door enkele handelaren in Rheinland in den handel gebracht en door de afnemers weder voor de kwekerij gebruikt. De teelt van deze kollervogels bleef evenwel zeer beperkt, omdat niet iedere jonge vogel den koller kon aanleeren en de geheele stam niet vrij was van een minder of meer op den voorgrond tredende fout (tsiet, tsiet, tsiet). Ook de kollervogels hebben voor de rolvogels moeten plaats maken en op 't oogenblik zijn zij, zoowel als de nachtegaalslagers, zeker geheel verdwenen, want zelfs te Andreasberg kan men van deze soort geen goed zingende vogels meer bekomen.

Ook in het buitenland, waaronder in de Verenigde Staten, over de grote oceaan, nam de vraag naar Duitse edelrollers toe. Dit leidde tot een algemene en aanhoudende stijging in de teelt van zangkanaries in Duitsland, in het bijzonder in en rond het Harzgebergte. Het kweken van edelrollers werd daar voor menigeen een vorm van bijverdienste. De tentoonstelling in het 'Harzer-Roller Museum' in 'Grube Samson' in Sankt Andreasberg laat het economisch belang van de kanarieteelt voor de Harz regio in alle facetten zien.

De ambulante vogelverkopers aanvankelijk uit Tirol, en later uit Saksen bezochten uiteraard ook Vlaanderen. Daar werden hun kanaries met 'Nachtegaalslag' en 'Waterrol' in de tweede helft van de 19e eeuw 'waterslagers' genoemd. (Advertentie in 'Het Handelsblad' van 27 mei 1873, nvdr.)

In tegenstelling tot, bijvoorbeeld, Nederland, waar de Duitse edelroller als de kwalitatief beste zangkanarie werd beschouwd, bleef men in België het lied van de nachtegaalzangers waarderen en ontstond een geheel eigen zangkanariecultuur met het kweken van 'waterslagers'. Vandaar dat de Belgen de waterslager beschouwen als een deel van hun cultureel erfgoed.

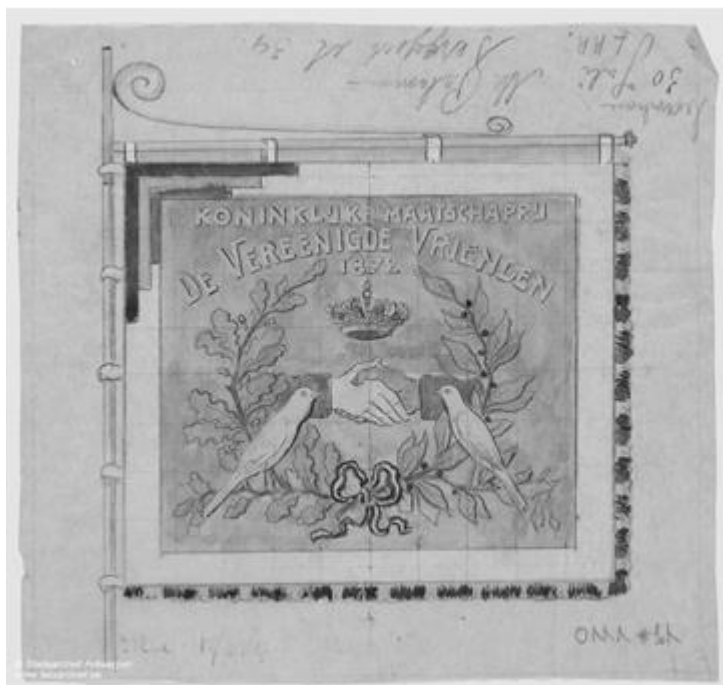
Aankomst
bij P. VAN
GELDER,
Heiliggeest-
straat, 10, in
den *H. Geest*,
van een keus
van acht

**soorten Saksische
kanarievogels**, bestaan-
de in rond de 300 stuks Rolders,
Waterslagers en verscheidene met
de stem van den Weernacht-
gaal. Alle zingende zoo goed des
avonds bij het licht als bij klaren
dag. Te zien tot 6 juni.

J. ZUCKERKANDEL,
1611 van Dresden.

De eerste vereniging van liefhebbers/kwekers van de waterslager werd in 1872 opgericht in Antwerpen met de naam 'Verenigde Vrienden van Antwerpen'.

De Belgische Federatie van Kanarieliefhebbers, opgericht in 1905, gaf onze zangkanarie zijn naam op de tweede jaarvergadering gehouden in «De Graanmaat» te St.-Niklaas, alwaar de Belgische kwekers overeen kwamen onze vogel voortaan met de naam «Belgische Waterslager» te bestempelen. Deze naam bevredigde al de liefhebbers der verschillende Belgische kweekcentrums als de schoonste en passendste naam die men onze vogel geven kan. H. Thijs – 1912

In **Het Handelsblad van Antwerpen** van **19-05-1872** p. 3

Prijskampen.

Café de la Paix, Hoogstraat, 63. Buitengewone prijskamp van kanarievogelen-zang, op zondag 25 mei, ingericht door de maatschappij *De Vereenigde Vrienden*, en waar alle steden des lands kunnen aan deel nemen. De liefhebbers zullen maandag aanstaande, 20 mei, hunne vogels moeten inbrengen, van 10 ure 's morgens tot 4 ure 's namiddags. Men ziet verder de plakkaart in de lokalen.

Interview met Karl Reich door Jan Van Limburg

In ONZE GEVLEUGELDE ZANGERS, Orgaan van den Alg. Ned. Bond voor Kanarieteelt en vogelbescherming. Achtste jaargang No. 43. 24 Mei 1929 p. 340 - 343

Door samenloop van omstandigheden hadden wij op 20 Februari j.l. eene ontmoeting met den bekenden Bremer kweeker, wiens naam eene wereld reputatie geniet, door de zangrichting, welke hij heeft weten te bevestigen in zijne Nachtegaal-Edelzangkanaries.

Geheel dicht bij onze grenzen had deze ontmoeting plaats en het speelt den heer Reich geweldig den voet niet eens te kunnen zetten op ons grondgebied — het land waar hij zooveel warme vrienden telde voor zijne zangrichting — wegens het ontbreken van den „Auslandspass“.

Toen wij aan tafel tegenover elkaar hadden plaatsgenomen, begon ons journalistenhart te popelen en weldra lagen de bloc-nota klaar en potlood er naast.

KARL REICH voor de microfoon te München.

Mijn gastheer scheen mijne bedoeling te begrijpen, want hij richtte tot ons de vraag of wij er belang instelden iets omtrent zijne kweekersloopbaan te vernemen, wat wij natuurlijk bevestigden.

De rijzige postuur van den heer Reich — die een man is in de kracht van zijn leven — richtte zich op en met eene vriendelijke buiging was hij bereid om te beginnen.

Reeds als knaap — aldus dhr. Reich — had ik eene voorliefde voor de vogelwereld. Van den straatjongen onder de vogels — onze musch — tot den merel heb ik ze gehouden, en zij vervulde mijne kinderziel met vreugde. Nooit heb ik mij echter zoo gelukkig gevoeld toen ik als jongen van tien jaar met Kerstmis een kooi met een kanarievogel kreeg.

De kweeker van 't diertje, een beste oude heer, goudsmid van beroep, werd spoedig voor mij eene aanzienlijke persoonlijkheid, die mij met groote liefde en geduld in de geheimen der kanarieteelt in wijdde, daar ik nog in 't zelfde jaar met nog een kweekpaartje, kanariekweeker werd.

Zooveel geluk als in de eerste jaren heb ik nooit meer gekend en nooit meer ondervonden.

Vogels bleven van toen af in de schooljaren en verder in de leerjaren, later in de jongelingsjaren in verschillende plaatsen en later na verkregen zelfstandigheid altijd mijne onafscheidelijke vrienden. Het voornaamste punt was voor mij *de zang* der vogels en daardoor werd ik een hartstochtelijke vereerder en verzamelaar der beste gevederde zangers der wereld. Wat er aan heerlijke zangers op de wereld bestaat is mij wel door de handen gegaan. Zoomede alle heerlijke zangers van 't Duitse woud. *Ik heb nooit* — en hier verhief zich aanmerkelijk zijne stem — *het geluk kunnen vergeten, dat mijn eerste kanarievogel mij bracht*. Ik was echter spoedig door het bezit der edelste zangvorsten t.a.v. de zangprestaties ten opzichte van den kanarievogel veeleischender geworden. Het zou mij niet gelukken zangers op te sporen die mij naar den zang bevredigen.

Ofschoon ik op groote tentoonstellingen voor hooge prijzen 't beste trachtte te koopen, gelukte het mij nooit, dieren te krijgen, welke een werkelijk meeslepend lied ten gehoor brachten. De heerschende moderichting liet slechts zangers met monotoon lied toe, wier zang mij en vele mijner vrienden geene bevrediging meer geven konden, het ons in tegendeel veelmeer vaak niet mogelijk maakte, de eentonigheid dezer zangrichting op den duur te verdragen, zelfs wanneer de aparte strofen van 't toerenarme lied op zichzelf volmaakt schoon waren.

Ik kon en wilde de kanarievogel niet ontberen, en daar 't mij zelfs bij

grootte uitgaven niet mogelijk was, iets bekoorlijks te bekomen, vatte ik op een zekeren dag 't plan op, voor mij en mijne vrienden zangers te kweken, welke onze zangwenschen bevredigen zouden.

Ik bracht het plan tot uitvoering, de kunst van den kanarievogel in zijn zang vrij zich te laten ontplooiën en van zuiver muzikaal aestetisch standpunt uit vrij door de opleiding en onder leiding van hun muzikaal kunnen daardoor te laten leiden, wat alles ons in den zang uit de keel in verrukking brengen kan, en probeerde bovendien zijn kunnen door de kunst van den nachtegaal te verrijken. *Ware sport mag nooit voor koene waagstukken terugschrikken om de hoogste prestaties te bereiken en geen gevaar duchten.*

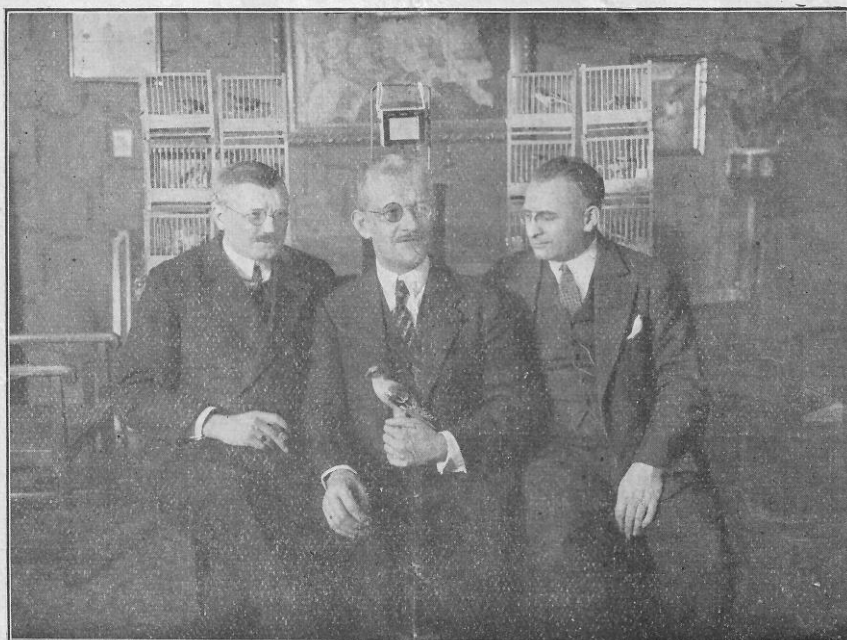
Dit geldt, zooals in iederen sport, om het hoogste doel te bereiken ook voor onzen kanariesport. Een groot deel van de massa der kweekers verzet zich echter uit instinctief onmachtgevoel tegen wat boven hunne krachten gaat. Dat is de moeilijke strijd, het tegen de ontaardingswetten op te nemen, waaraan enkele wondervolle toonvormen in 't bijzonder onderworpen zijn. In de kanariesport heeft dit deel der grootte massa geprobeerd, op voor haar gemakkelijker weg deze ontaardingshindernissen uit den weg te ruimen. Zij heeft door den druk der stemmenmeerderheid in de grootte bonden, tegen beter inzicht in van vroegere oudere meesters en waarschuwend stemmen van vooruitziende leiders, die in perfectie gebracht, wondervol klinkende toeren, die echter het gevaar der ontaarding in zich droegen, daardoor uit den weg trachten te ruimen, dat deze toonvormen en toeren in hunne beoordeelingspunten sterk gedrukt werden. De aansporing tot cultiveering dezer soorten van toeren ging daardoor verloren, het gevaar der ontaarding in vlak-klinkende toeren weliswaar ook, maar deze gemakkelijke strijd en waagmoed schuwende weg moest natuurlijk tot verwarring van het lied van den hedendaagschen zoogenaamden modernen kanariezang leiden, die in den volksmond niet ten onrechte als monotoom aangeduid werd.

Ik verlangde van mijne vogels beheersing van alle toonlagen zoowel van de diepste tot aan de hoogste tonen en verlangde de beheersing ook der hoogste tonen in edele, zuivere volmaaktheid.

Hoe de vioolkunstenaar de zachtste hoogste tonen uit zijn instrument moet weten voort te brengen, zoo beheerscht ook de kanarievogel de hoogste lagen, als hij in de beheersing geoefend wordt en daar de muziek *geene* toonlage ontberen kan, zoo lijdt ook het vogellied aan ziel, innigheid en voordracht en verarmt, als men uitroeit wat onontbeerlijk is

voor dat, wat meesterlijk uit de keel van een werkelijken meesterzanger klinken kan en moet.

Daar voor meesleepende muziek tot voortbrenging der wondervolste vocaaltonen dissonanten onontbeerlijk zijn, zoo is ook een vogellied zonder de laatsten nooit gevoelvol pakkend. Ik zag mijne taak ook derhalve daarin, den kanarievogel meesleepende dissonanten beheerschen te leeren. Gemakkelijk is mij deze taak niet geweest, maar zij is gelukt. Toonaangevende eerste Duitsche keurmeesters hebben mij dit zowel privaats als openlijk ter kennis gebracht; evenzoo door de verleenning van 4 groote gouden medailles op groote Duitsche tentoonstellingen, zowel door benoeming van eereid van groote Duitsche kanariesport-vereeningen.

Voor de Microfoon op 2 Februari 1929. 1 Prof. Dr. Hans Düncker, 2 Karl Reich, 3 Dr. Pützell, Leider van den Hamburger zender.

Zouden de aanhangers mijner zangrichting en ik op een goeden dag eischen, dat de Deutsche Eenheidsschaal onze zangrichting door inlassching van eene rubriek voor nieuwe toonvormen in zich opneemt die aan ons streven beantwoordt en zij zou onzen eisch niet inwilligen, dan zou de Eenheidsschaal recht harer benaming verliezen en haar aanzien schaden. Een oproep tot aaneensluiting der liefhebbers der Nachtigaal-Edelkanariezangrichting zou een groote aantal van aanhangers samen brengen, die voldoende zou zijn, eigen groote sporttentoonstellingen te houden, en eene eigen nieuwe keuringsschaal samen te stellen.

De grootste gramophoonwerken der wereld, welke thans in alle werelddeelen den zang mijner Nachtegaaledelkanaries verspreiden helpen, dragen den roep en het aanzien dezer zangrichting vooral in 't groote publiek in alle werelddeelen en in eene mate, dat de dag komen zal, waar ook de leiders der groote kanariesportbonden, voor zoover zij heden nog in gevechtsstelling tegen mijne sportdoeleinden staan, den doek van de ooggen moeten laten nemen, dat niet hunne kerk slechts de alleen zaligmakende is. *Ik zal ook verder wegen weten te vinden, om het aanzien van den Deutschen kanariesport in het buitenland verder te verhoogen en te verspreiden.*

De heer Reich legde op dezen laatsten zin bijzonderen nadruk, die ons zeer opviel. Na eene korte pauze maakte wij van de gelegenheid gebruik hem te verzoeken ons eenige mededeelingen te doen hoe hij zijn plannen verder ten uitvoer bracht en met waar sportief enthousiasme wist onze aangename causeur ons hieromtrent te verhalen :

Zeer lang zweefde mij de gedachte door het hoofd, de eentonige geworden zang van den modernen kanarievogel daardoor te verlevendigen, dat ik op den weg van voorzang (zangkruising) door een der beste woudzangers nieuwe toeren in den kanariezang wenschte te brengen. Als ik in 't jaar 1910 begon deze gedachte te verwezenlijken, verzamelde ik 25 der beste zangers uit alle werelddeelen om mij : de Indische schamalijsster, onze spotlijjsster, talrijke woudzangers, de Chineesche nachtegaal, de organist e.a. Uit dezen wedstrijd kwam als overwinnaar te voorschijn de nachtegaal. Het scheen mij de geschiktste als voorzanger voor mijn jonge kanariemannetjes.

Het was mij wel bekend, dat reeds vaak proeven genomen waren met nachtegalen om op den weg van voorzang door nachtegalen de kanariemannetjes nachtegaaltoeren bij te brengen. Dit was echter steeds mislukt, zoodat Dr. Karl Russ zulk eene proef beslist meende te moeten

afraden. Ik kende echter ook de fouten, die daarbij gemaakt waren. Deze bestonden daarin, dat men steeds verzuimde, 't geheele jaar door voor zingende nachtegale te zorgen. Den jonge kanariemannetjes stond slechts twee maanden in het jaar een zingende nachtegaal ter beschikking. Dat was echter niet voldoende, om in den kanariezing de nieuw geleerde toeren zoo verzekerd vast te houden, dat de nachtegaaltoeren vast gemeen goed aan den kanariezing werden.

Zweeg na circa acht weken voorzingen de nachtegaal, dan drongen met elementair geweld de oorspronkelijke kanarietoeren weer door, de nachtegaaltoeren werden meer en meer vergeten of slechts gebrekkig voorgedragen. Van den geheelen edelen zang van den nachtegaal bleven slechts erbarmelijke restjes over, welke eerder er toe bijdroegen, het edele kanarielied meer te schaden dan te verfraaien. Het gold daar om het vraagstuk op te lossen, hoe men 't geheele jaar door over zingende nachtegale beschikken kan. Hoe doelbewust ik daarmee te werk ging, blijkt daaruit, dat eerst geprobeerd werd het lied van den nachtegaal op de gramoffoonplaat vast te leggen. Het gelukte op verrassende wijze.

De tamme nachtegale zongen hunne schoonste liederen in den hoorn. De platen zijn in den handel verkrijgbaar. Desondanks voldeed dit resultaat mij niet. De kunst van den gramoffoon kon niet geheel vervangen, wat de natuur gaf. Na vele moeitevolle proeven gelukte 't mij door bepaalde voeding en beïnvloeden der geheele levensvoorwaarden van den vogel (door wisselende temperatuur e.d.) de rui van den nachtegaal op ieder tijdstip van 't jaar te doen beginnen. Daar de zangdrift tijdelijk van den afloop der rui afhangt, zoo was daardoor de mogelijkheid geschapen, ook op elk tijdstip zingende nachtegale te hebben, als men slechts over voldoende mannetjes beschikte. Vier nachtegale waren doorgaans voldoende, om het heele jaar door zangers ter beschikking te hebben,

1. Van Januari tot April zongen kooivogels.
2. Van midden April tot einde Juni de versche gevangenen.
3. Van Juli tot October kooivogels, wier rui kunstmatig in den herfst verkregen was.

4. Van October tot Kerstmis kooivogels, die in Februari geruid hadden.

De hoofdlust van 't onderricht hadden No. 3 en 4 te dragen.

1 gaf den jongen kanariemannetjes de laatste opleiding.

No. 2 zorgde er voor, dat de zang ook gedurende den broedtijd niet in vergetelheid raakte. Men kan zich gemakkelijk voorstellen, welk eene moeite en geduld er noodig was om 't resultaat te bereiken. Hoe dikwijls

— aldus dhr. Reich — heb ik getwijfeld aan het succes en was vaak in verzoeking de proeven op te geven. Toch stond 't mij steeds duidelijk voor den geest, dat van het gelukken der voorproeven het resultaat van de geheele onderneming afhing.

Eene ander niet zoo'n moeilijk probleem moest echter nog opgelost worden, eer de onderneming van de proef plaats hebben kon.

De heden begeerde Harzervogels dragen hun lied doorgaans zacht voor, er op gelet, dat „rol” en „knor” steeds met gesloten snavel gebracht worden. Krachtige hooge fluiten en klingels, over 't algemeen, luide toeren, welke grootere steunmiddelen verlangen, gelden bij de keurmeesters als onfraai. De nachtegaaltoeren verlangen juist daarentegen zulke omvangrijkere, sterkere inspanning opgewassene steunmiddelen.

De Deutsche kanariëkweekers hadden zich voor 't grootste gedeelte zelf van het fundament beroofd, welke tot opneming van een vurige natuurzang, als de nachtegaalzang is, noodzakelijk schijnt. Wat baat alle opleiding der geelrokken, die ernstig betwijfeld kan worden, als eenvoudig niet steunmiddelen aanwezig waren, om den voorganger na te volgen ? Ik zag daarom uit naar vogels, welken krachtiger tonen hadden. Ik had daarom 't oog bijzonder op de z.g. water- en kloek-vogels gericht, eene zangrichting, welke in Duitschland op het punt stond te verdwijnen, wijl deze toeren niet meer de verdiende waardeering onder de kweekers vonden. Maar de grondelementen juist van dezen zang waren den geschiksten bodem om daarop den nachtegalenzang te beproeven.

Het was in 't jaar 1911 als ik onder mijn vogels een bijzonder krachtig zingend mannetje met welluidende, zuivere tonen ontdekte. Ik noemde hem „Bär” (beer) en zag in hem den stamvader der nieuwe zangrichting, die ik mij voorstelde. Nu gold het daarvoor een geschikt wijfje te vinden. Daar blijkbaar de eigenschappen van een stam evenzoo door de mannetjes als door de wijfjes vererven, zoo moest ik zulke wijfjes eerst van krachtig zingende mannetjes kweeken. In 1913 was ik zoover, geschikt broedmateriaal voor mijne proeven in handen te hebben.

Een bijzonder krachtig wijfje was de „groenbonte”. Zij werd in 1913 met „Bär” gepaard en werd daardoor de stammoeder der nachtegaaledelkanaries.

De jonge mannetjes van 't jaar 1913 werden voor den eersten keer aan een nachtegaal ter opleiding gegeven. Wel is waar stond mij destijds maar slechts een nachtegaal ter beschikking. Ik had toen nog niet geleerd de

zangperiode van den nachtegaal te verschuiven. Het resultaat was derhalve dienovereenkomstig gering. Slechts een enkele vogel „Bär“-zoon, welke van „Bär“ en de „groenbonte“ afstamde, had in zijn eerste lentejaar 1914 iets van den nachtegaal overgenomen. Het waren slechts enkele tonen, maar zij waren mij zoo voldoende, dat ik besloot met dezen vogel verder te kweken. Weliswaar kwam 't jaar 1914 voor eene voortzetting van het experiment niet meer in aanmerking, daar „Bär“-zoon in den zang nog te ver terug was. De wereldoorlog met zijne onrust deed het jaar 1915 voor eene voortzetting der proeven ongebruikt voorbijgaan. Eerst in 't jaar 1916 — nadat ik voor den militairen dienst voor goed was afgekeurd — kon ik mijn kweekproeven planmatig voortzetten.

„Bär“-zoon werd met zijne moeder de „groenbonte“, de stammoeder, gepaard, en verkreeg daaruit naast anderen een man met ringnummer 118/16, welke reeds rijkelijker als zijn vader bij de nachtegalen in de leer ging.

Onderwijl was mij het gelukt het bovenaangehaald vraagstuk van het verschuiven der nachtegaalperiode op te lossen. Ik had het genoeg te constateeren, dat met het beginnende nieuwe jaar de best begaafde zoon van „Bär“-zoon, de even genoemde „118/16“ reeds eenige nachtegaaltoeren in staat was te brengen.

In 1917 kon wegens den wereldoorlog niet aan eene voortzetting der proeven gedacht worden, daar ik weer onder de wapens was geroepen. In het jaar 1918 kwam ik echter weer tijdig vrij, dat ik ze weer kon voorzetten. In het geheel bepaalde zich mijn mannetjesmateriaal op „118/16“ en een mannetje „176/16“, welke bij een in de leer was gedaan. Ik onderzocht destijds ook of de bastaardnachtegaal als voorzanger te gebruiken was, wat ik echter later opgaf. Aan wijfjes stonden mij eenige krachtige dieren ter beschikking, welke gedeelte van „Primus“ gedeeltelijk van „Bar“-zoon“ afstamden. Bijzonder wil ik hier de „Kuifpauline“ gedenken. Zij was zoo krachtig, dat zij op den 7e dag van haar leven, waarop gewoonlijk alle overige vogels geringd worden, geen ring over het pootgewricht te krijgen was. Zij moest daarom in 1916 zonder ring in 't huwelijk treden, wat echter geene nadeelige gevolgen had voor hare nakomelingschap. Van haar kwam de beste man van het jaar 1918 („225/18“) voort. Verder was er, de „Kuif Niebuhr“, de dochter van man uit mijn stam, maar door een vriend van mij gefokt. Ook zij bracht bijzonder talrijke en goede nateelt, welke als wijfjes het volgend jaar veel gebruikt werden. „Kuifpauline“ en „Kuif Niebuhr“ zijn de oorzaak er van, dat in mijn

stam de kuif veel voorkomt, zoodat door een Duitschen geleerde die studie maakt van de verervingswetten tot het resultaat kwam, dat de oude fokkersuitspraak: „Kuif met kuif gepaard, geeft kaalkoppen” op eene vergissing berust.

Onder de jonge mannetjes van het jaar 1918 overtrof „228/18” zijne broeders en neven in buitengewone mate. Hij zong voor den eersten maal voor de keurmeesters en oogstte grooten lof. Ik besloot daarom in het volgende broedjaar (1919) hem alleen als fokman te gebruiken. Zijne zangkwaliteiten beteekende tegenover die van zijn vader een enorme vooruitgang. Hij bracht voor den eersten keer een lied, dat men werkelijk als nachtegaalzang beschouwen kon.

De voortuitgang was zoo groot, dat men, als het een lichamelijke eigenschap betrof het zeker van eene mutatie had kunnen beschouwen. „225/18” werd in het jaar 1919 dertig maal tot bevruchting gebruikt en bracht 72 gezonde jonge vogels. Ook nog in ‘t jaar 1920 leverde hij de beste zanger van dat jaar „3/20”.

Wel is waar had hij zich zoo ingespannen, dat zijn zang aanmerkelijk sterk was teruggegaan. In den zomer van 1920 was zijne kracht uitgeput. Hij stierf en werd als de overige vertegenwoordigers der dynastie opgestopt en in de vooroudersgalerij als bijzonder waardige zangers ingelijfd.

Het getal der buitengewone zangers had zich intusschen in het jaar 1919 sterk vermeerderd. De drie beste zangers uit ‘t jaar 1919 waren „61/19”, „161/19” en „165/19” alle zonen van „225/18”. Het bezit van zooveel edele zangers gaf mij de mogelijkheid, om in het volgend jaar mijne fokkerij uit te breiden; zonder gevaar voor inteelt, welke door mij overigens niet geschuwd was en daarom zeer te vreezen was.

De jaren 1920—1922 brachten dan eene sterke vermeerdering der op den stok gebrachte jonge vogels. Thans staan mij zoovele voortreffelijke zangers ter beschikking en zooveel krachtige wijfjes, dat wij ieder jaar goed en gaarne 300-400 jonge vogels op den markt brengen kan, allen van gelijkmatig gevormd zangkarakter. De zang zit zoodanig vast in mijn stam, dat de mannetjes van het voorafgaande jaar telkens als voorzangers voor de jonge mannetjes gebruiken kan, en de nachtegalen als voorzangers te ontberen zijn. Eene isolatieproef van Dr. Dünker en mijn persoon heeft aangetoond, dat ook de geïsoleerde vogels, welke noch nachtegalen, noch kanariezang gehoord hebben, de zang van mijne vogels, wanneer natuurlijk ook niet meesterlijk, maar toch in de, der nachtegalen karakteristieke wijze brengen.

De zang is dus voor den stam verworven en erfgoed geworden. Wij hebben dus het uitzicht, dat van jaar tot jaar een altijd grooter aantal dezer schoone waardevolle vogels hunne glorievolle loopbaan over de wereld zullen nemen.

In Januari van het jaar 1922 trad ik voor den eersten keer met mijne vogels op den grooten keurmeestersdag in Cassel in het openbaar op. Als iedere nieuwe zangrichting had ook ik met bevooroordeelde meeningen van ingevreten holrollers kweekers zwaar te kampen. Desondanks viel mij direct bij mijn optreden een eereprijs van Zuid-Duitsche kanarie-kweekersverenigingen ten deel, de eenige prijs die op dezen keurmeestersdag te Cassel ter vergeving beschikbaar was.

Nog grooter was het resultaat in December 1922 in Berlijn, waar mijne vogels voor de eerste vogelkenners van Duitschland te zingen, gelegenheid hadden, en naar het oordeel van bekende vogelkenners en vertegenwoordigers der wetenschap het beste was, wat ooit in Berlijn te hooren was geweest. Dat zij weder bekroond werden zij slechts terloops opgemerkt. Ondanks scherpe tegenstand der aanhangers der tot heden monotoom geworden richting, veroverden zich mijne Nachtegaal-edelkanaries na zwaren strijd achtereenvolgens op de groote Duitsche tentoonstellingen in Dresden 1924, Mannheim 1925, München 1927 en München 1928 de hoogste onderscheidingen, de „grootte gouden medaille”.

Altijd wordt bij de kanariekweekers en liefhebbers den wensch grooter mijne nachtegaal-edelkanaries te bezitten, resp. tot de zangrichting over te gaan. Het is zonder twijfel, dat slechts zeer goed muzikaal aangelegde kweekers dit moeilijk probleem ter hand kunnen nemen, maar voor hen zal het loon niet uitblijven, want de smaak der liefhebbers heeft zich beslist afgewend van den eentonigen zang der z.g. „Harzerrollers” en streelt met macht naar den nieuwsoortige afwisselenden zang der nachtegaal-edelkanaries.

Wij veroorloofden ons den heer Reich de volgende vraag te stellen:

Is het waar, dat U Belgische waterslagers gebruikt hebt om Uw doel te bereiken?

De oogen van mijn gastheer begonnen achter zijne brilleglazen te glinsteren, en met verheffing van stem antwoordde hij. Ik begrijp uwe vraag. Uw landgenoot Delvaux heeft met de beste bedoeling deze vraag indertijd in de A.K.Ztg. opgeworpen en ik neem het hem niet kwalijk. Terwille van de historische waarheid verklaar ik U op mijn eerewoord:

Neen!

Ik betrok indertijd Belgische waterslagers van den heer Peleman uit Antwerpen, maar voor mijne doeleinden kon ik ze niet gebruiken en deed ze spoedig van de hand. Ik leg daarop bijzonderen nadruk.

Hoe denkt U er over om ook eens op een Nederlandsche tentoonstelling van beteekenis in te zenden, om ook mijne landgenooten met uwe zangers te laten kennis maken ?

Daartoe ben ik gaarne bereid, was het enthousiaste antwoord en U zoudt mij zeer verplichten er mij tijdig van in kennis te stellen, waar ik kan inzenden.

Ik heb veel sympathie voor uwe landgenooten en ik denk met genoeg aan mijne relaties met de heeren Houwink en Noorduyn, die ik veel hooger schat, dan menigeen mijner landgenooten — aldus dhr. Reich.

De tijd was aangebroken om afscheid te nemen, wij begaven ons naar het station waar de trein reeds klaar stond om ons naar onze penaten terug te voeren. Met een krachtigen handdruk namen wij afscheid van onzen vriendelijken gastheer, die ons een hartelijk „Auf Wiedersehen” nariep toen de trein zich in beweging zette.

Imster
Vogelhändler

“De zangveredeling van de Belgische Waterslager”

**Handboekje en naslag voor de eerste keurmeestervereniging
Belgische Waterslager KBFK**

**is voor iedereen beschikbaar en te downloaden
van onze KBFK officiële website dbws.be**

IMPORT

ORNI CENTRE

EXPORT

110 RUE JOSEPH II
7110 HOUDENG – AIMERIES

Tel 0475 93 44 37

Fax 064 22 06 59

E-mail ornicentre@hotmail.com

**Aankoop aan de hoogste prijzen van uw waterslagers
en alle andere soorten vogels.**

Grote aantallen kunnen thuis afgehaald worden. Bel ons voor meer informatie

bvba Van Camp

Granen – Zaden – Peulvruchten – Rijst

LANGE KROONSTRAAT 173 - 2530 BOECHOUT - TEL 03 455 21 99

Openingsuren WERKDAGEN van 8:00 tot 18:00 uur
 ZATERDAG van 8:00 tot 12:00 uur
 ‘SMIDDAGS GESLOTEN van 12:00 tot 13:00 uur
 GESLOTEN op ZON- en FEESTDAGEN